

HYVINVOINNIN JA TERVEYDEN EDISTÄMINEN VS. MAAKUNTAUUDISTUS

PIENI KAUPUNKI, ISO ELÄMÄ

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Perustuslaki 19 § 3 mom
(velvoite edistää väestön terveyttä)

sosiaali- ja
terveydenhuollon
ehkäisevä toimintaan

yhteiskunnan olosuhteiden
kehittäminen julkisen vallan
eri toimintaloikoilla
yleisesti väestön terveyttä
edistävään suuntaan

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen jäisi kuntien tehtäväksi, minkä lisäksi maakuntien pitäisi myös omassa toiminnassaan huolehtia hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä (Järjestämislakiluonnos 31.8.2016)

Mitä hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on?

- Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on yksilöön, perheisiin, yhteisöihin, väestöön, elinoloihin ja elinympäristöön (sekä palvelujen järjestämiseen) kohdentuvaa toimintaa, jonka avulla parannetaan väestön hyvinvointia ja terveyttä sekä vähennetään eroja väestöryhmien välillä
- Lisäksi ehkäistään sairauksia, tapaturmia, syrjäytymistä ja muita sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja sekä parannetaan työ- ja toimintakykyä ja vahvistetaan yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja turvallisuutta

Kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtävä

- Väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen ja siihen sisältyvä eriarvoisuuden vähentäminen, osallisuuden vahvistaminen ja terveyserojen kaventaminen ovat kunnan perustehtäviä
- Kunnassa hyvinvointia ja terveyttä edistävä työ on eri toimialojen ja kunnassa ja alueella toimivien muiden organisaatioiden yhteistyössä toteuttamaa suunnitelmallista voimavarojen kohdentamista hyvinvointia ja terveyttä edistävään työhön ja väestöryhmien välisten hyvinvointi- ja terveyserojen vähentämiseen
- Kuntalain, sosiaalihuoltolain ja terveydenhuoltolain mukaan tehtävä **kuuluu kunnassa kaikille hallinnonaloille, osana kunkin hallinnonalan omia perustehtäviä**

Rakenteet

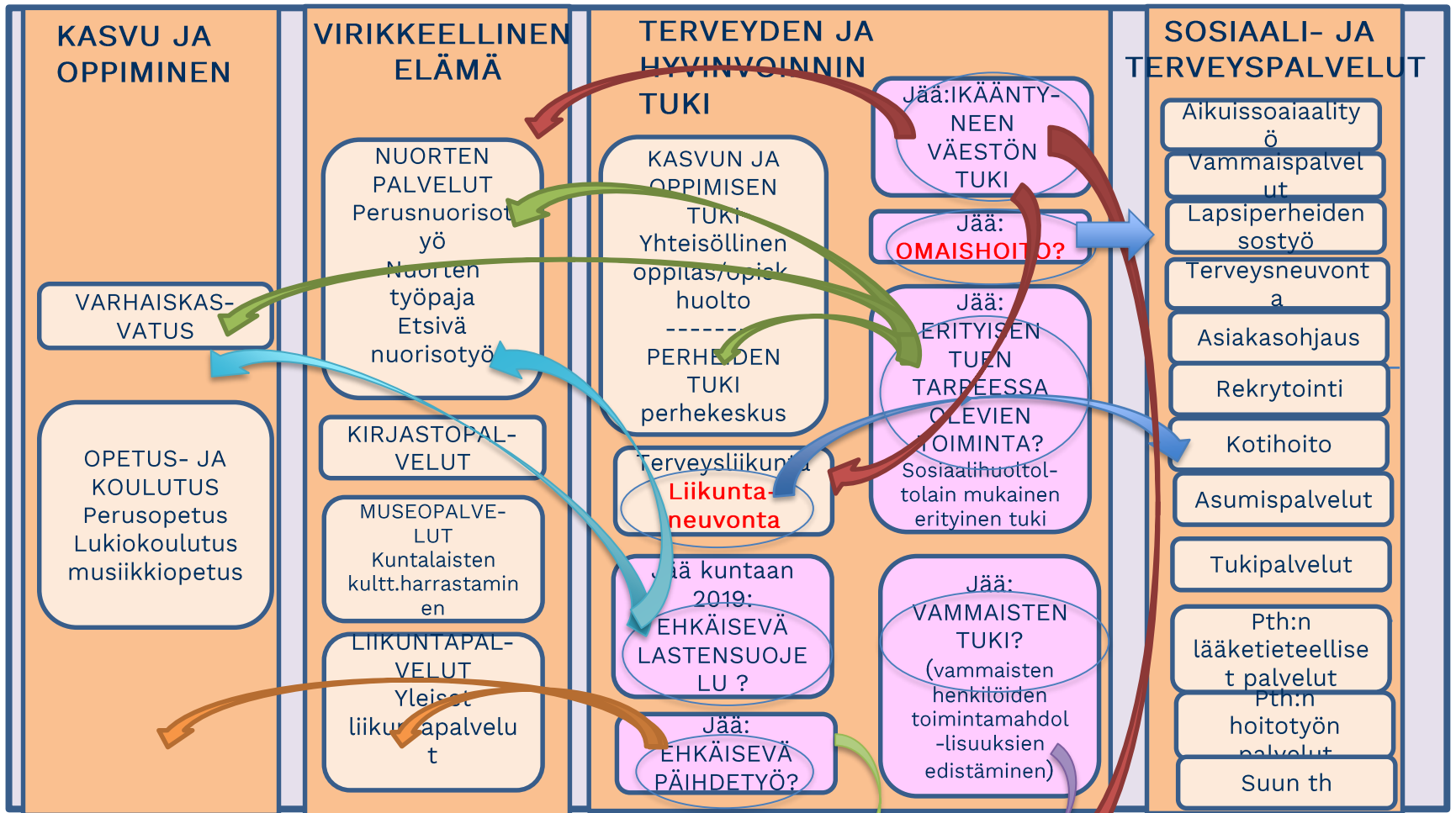
- Hyvinvointia ja terveyttä edistävä monialainen yhteistyö kunnassa edellyttää rakenteita, jotka mahdollistavat ja tukevat kunnan eri hallinnonalojen yhteistä vastuun ottamista ja työnjakoa hyvinvointitavoitteisiin pääsemiseksi
- Vaikuttavien terveyttä edistävien keinojen löytäminen ja niiden vakiinnuttaminen ja pysyvien hyvinvointia ja terveyttä edistävien rakenteiden luominen vaativat aktiivista työtä

Hyte-rahoitus (14 §)

- Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on yhteydessä koulutukseen, liikunta-, ruoka- ja kulttuuripalveluihin, kaavoitukseen, liikennejärjestelyihin sekä muihin tehtäviin, jotka jäävät kuntien hoidettavaksi
- Kunnan vastuulle edelleen jäävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistehtävä huomioitaisiin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtiosuuden lisäosalla, jolla pyrittäisiin kannustamaan kuntia ennaltaehkäiseviin, hyvinvointia ja terveyttä lisääviin toimiin
- valtioneuvosto päättäisi vuosittain hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen perushinnasta, joka kerrottaisiin kunnan asukasluvulla sekä kunnalle määritellyllä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kertoimella

Kunnan hyte-kerroin

- Kuntakohtainen kerroin kuvaisi kunnan toimintaa asukkaidensa hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi
- Kerroin määräytyisi peruskoulutukseen, liikuntaan ja kunnan johtamiseen liittyvien, kunnan toimintaa kuvaavien toiminnallisten indikaattorien sekä toiminnan tulosta ja aikaansaatuja muutosta osoittavien tulosindikaattoreiden perusteella
- Toiminnallisia indikaattoreita olisi 29 ja tulosindikaattoreita 8; kuntakohtainen kerroin laskettaisiin keskiarvona toiminnallisten indikaattoreiden tulosten keskiarvosta ja tulosindikaattoreiden kahden viimeisimmän vuoden erotuksen keskiarvosta
- lukumäärä olisi melko suuri, mutta se on tarpeen, jotta kunnan toimintaa voitaisiin arvioida mahdollisimman laajasti. Tavoitteena on myös ehkäistä osa-optimoinnin mahdollisuutta
- Kertoimen määrittelyssä käytettäisiin viimeisimpiä, käytettävissä olevia tietoja. Jos tietoa ei olisi lainkaan saatavilla, saisi kunta kyseisen tiedon osalta laskennassa alimman mahdollisimman arvon. Tällä kannustettaisiin kuntia laadukkaaseen tiedon tuottamiseen

Tekninen toimi?

3. sektori?

Elinkeinotoimi?

Strateginen suunnittelu ja seuranta

Kunnan on

- päätöksenteon ja ratkaisujen valmistelussa arvioitava ja otettava huomioon tehtävien päätösten ja ratkaisujen vaikutukset väestön terveyteen ja sosiaaliseen hyvinvointiin
- on seurattava asukkaattensa terveyttä ja hyvinvointia sekä niihin vaikuttavia tekijöitä väestöryhmittäin sekä kunnan palveluissa toteutettuja toimenpiteitä, joilla vastataan kuntalaisten hyvinvointitarpeisiin
- kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutetuista toimenpiteistä on raportoitava valtuustolle vuosittain, minkä lisäksi valtuustolle on kerran valtuustokaudessa valmisteltava laajempi hyvinvointikertomus
- strategisessa suunnittelussaan asetettava paikallisiin olosuhteisiin ja tarpeisiin perustuvat terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen tavoitteet, määriteltävä niitä tukevat toimenpiteet ja käytettävä näiden perustana kuntakohtaisia hyvinvointi- ja terveysosoittimia
- nimettävä terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen vastuutahot
- eri toimialojen on tehtävä yhteistyötä terveyden ja hyvinvoinnin edistämisessä
- tehtävä yhteistyötä muiden kunnassa toimivien julkisten tahojen sekä yksityisten yritysten ja yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa

Oppilas- ja opiskelijahuolto

- kouluterveydenhuolto, psykologit ja kuraattorit siirtyvät maakuntiin

Kuntiin

- jää ns. muu yhteisöllinen oppilashuolto
- jää kuitenkin edelleen organisointi ja yhteensovittamistehtäviä oppilas- ja opiskelijahuoltolakiin liittyen → Toiminta on pystyttävä yhteensovittamaan maakuntien kanssa palvelujen (terveydenhuolto, psykologit ja kuraattorit) järjestämiseksi kouluissa lähipalveluna
- Valtionosuuksien laskennan kustannuspohjissa oppilas- ja opiskelijahuollon kustannukset ovat jo valmiiksi jakautuneet opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen kustannuksiin.

Ehkäisevä päihdetyö

- Tehtävistä vastaava toimielin Heinolassa!?
- Toimielimen tehtävänä on
  - huolehtia kunnan päihdeolojen seurannasta ja niitä koskevasta tiedotuksesta; huolehtia siitä, että päihdehaittoja ja niiden vähentämistä koskevaa tietoa tarjotaan yksityisille henkilöille ja koko väestölle
  - lisätä ja tukea päihdehaittoja ehkäisevien toimien osaamista kaikissa kunnan tehtävissä
  - esittää ja edistää ehkäisevän päihdetyön toimia **kunnan hallinnossa**, erityisesti [sosiaali- ja terveydenhuollossa], **sivistys-, liikunta- ja nuorisotoimessa** sekä **elinkeino- ja elinkeinotoimessa** sekä huolehtia siitä, että kunnan toimet sovitetaan yhteen poliisin, alkoholilain ja tupakkalain noudattamisen valvonnan, elinkeinoelämän ja erityisesti ehkäisevään päihdetyöhön osallistuvien **yleishyödyllisten yhteisöjen** ehkäisevään päihdetyöhön kuuluvien ja sitä tukevien toimien kanssa
  - edistää asukkaiden **osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia** päihteiden aiheuttamien haittojen vähentämiseksi viranomaisyhteistyöllä, viranomaisille annettavilla lausunnoilla sekä kunnan omilla toimilla

Ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukeminen

- kunnan eri toimialojen on toimittava yhteistyössä ikääntyneen väestön hyvinvoinnin, terveyden, toimintakyvyn ja itsenäisen suoriutumisen tukemiseksi
- kunnan on tehtävä yhteistyötä kunnassa toimivien julkisten tahojen, yritysten sekä ikääntynyttä väestöä edustavien järjestöjen ja muiden yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa ikääntyneen väestön hyvinvoinnin, terveyden, toimintakyvyn ja itsenäisen suoriutumisen tukemiseksi
- laadittava suunnitelma toimenpiteistään ikääntyneen väestön hyvinvoinnin, terveyden, toimintakyvyn ja itsenäisen suoriutumisen tukemiseksi sekä iäkkäiden henkilöiden tarvitsemien palvelujen ja omaishoidon järjestämiseksi ja kehittämiseksi

Erityistä tukea tarvitsevat

Kunnallisten viranomaisten on

- yhteistyössä seurattava ja edistettävä erityistä tukea tarvitsevien henkilöiden hyvinvointia sekä poistettava epäkohtia ja ehkäistävä niiden syntymistä
- yhteistyössä seurattava ja edistettävä lasten ja nuorten hyvinvointia sekä poistettava kasvuolojen epäkohtia ja ehkäistävä niiden syntymistä
- lapsille, nuorille ja lapsiperheille tarkoitettuja palveluja annettaessa ja niitä kehitettäessä on huolehdittava siitä, että näiden palvelujen avulla tuetaan vanhempia, huoltajia ja muita lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaavia henkilöitä lasten kasvatuksessa ja saadaan selville lasten, nuorten ja lapsiperheiden erityisen tuen tarve
- tarvittaessa järjestettävä erityisen tuen tarpeessa olevia lapsia ja nuoria tukevaa toimintaa
- palveluja annettaessa ja niitä kehitettäessä kiinnitettävä erityistä huomiota lasten ja nuorten tarpeisiin ja toivomuksiin

Ehkäisevä lastensuojelu

- Kunta järjestää lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi ehkäisevää lastensuojelua silloin, kun lapsi tai perhe ei ole lastensuojelun asiakkaana
- Ehkäisevällä lastensuojelulla edistetään ja turvataan lasten kasvua, kehitystä ja hyvinvointia sekä tuetaan vanhemmuutta
- Ehkäisevää lastensuojelua on muun muassa tuki ja erityinen tuki, jota annetaan esimerkiksi opetuksessa, nuorisotyössä ja päivähoidossa
- Kunnan on laadittava lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi ja lastensuojelun järjestämiseksi ja kehittämiseksi suunnitelma, joka on otettava huomioon kunnan talousarviota ja -suunnitelmaa laadittaessa

Vammaisten toimintamahdollisuudet

Kunnan

- on edistettävä ja seurattava vammaisten henkilöiden elinoloja sekä pyrittävä toiminnallaan ehkäisemään epäkohtien syntymistä ja poistamaan haittoja, jotka rajoittavat vammaisen henkilön toimintamahdollisuuksia ja osallistumista
- huolehdittava siitä, että kunnan yleiset palvelut soveltuvat myös vammaiselle henkilölle
- tulee vammaisten henkilöiden olosuhteiden edistämiseksi toimia yhteistyössä eri viranomaisien, laitosten, vammaisjärjestöjen sekä muiden sellaisten yhteisöjen kanssa, joiden toiminta läheisesti liittyy vammaisten henkilöiden elinoloihin.

Tupakointi ja sen ehkäisy

Kunta/ kunnan

- huolehtii paikallisesta toiminnasta tupakoinnin lopettamiseksi
- valvontatehtävä laajenee; vastikkeiden ja sähkösavukkeiden myynti ja muu luovuttaminen sekä omavalvonta (tähän asti vain myynninedistämiskiellon noudattaminen)
- valvoo alueellaan markkinointi- ja esilläpitokieltojen noudattamista ja tupakointikieltojen ja -rajoitusten noudattamista

TULEVAISUUDEN HYVINVOINTIKUNTAA KOHTI:

